

skulle tilkende en part fulde sagsomkostninger, eller bestemme, at ingen part skal betale sagsomkostninger til nogen anden part, eller tilkende en part delvise sagsomkostninger.

Denne vurdering skal foretages efter principperne i § 313, jf. nærmere bemærkningerne til denne bestemmelse.

Til § 315

Bestemmelsen fastslår, at når en afgørelse ændres ved appel, finder reglerne i §§ 312-314 om, hvilken part der endeligt skal afholde sagsomkostninger, anvendelse ikke alene med hensyn til omkostningerne ved appelsagen, men også med hensyn til omkostningerne ved sagens tidligere behandling, for så vidt der skal træffes afgørelse herom. Forbeholdet »for så vidt der skal træffes afgørelse herom« sigter til, at hvis sagen hjemvises til fornyet behandling i tidligere instans, kan spørgsmålet om sagsomkostninger udskydes til senere afgørelse.

Bestemmelsen svarer med redaktionelle ændringer til den gældende § 318, og der er ikke tilsigtet realitetsændringer i forhold til gældende ret.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 293-296.

Til § 316

Bestemmelsen indeholder regler om opgørelse af sagsomkostningerne, herunder hvilke udgifter der kan henregnes hertil. Bestemmelsen erstatter de gældende regler i § 312, stk. 2 og 3.

Som efter de gældende regler er det afgørende kriterium for, om en udgift kan henregnes til sagsomkostningerne, om udgiften har været fornøden til sagens forsvarlige udførelse.

Med hensyn til udmålingen af sagsomkostninger sondres der som efter de gældende regler mellem udgifter til advokatbistand og øvrige udgifter.

Når en udgift til *andet end advokatbistand* har været fornøden til sagens forsvarlige udførelse – og parten i øvrigt tilkendes fulde sagsomkostninger, jf. nærmere §§ 312-315 – skal udgiften erstattes fuldt ud. Ordene »så vidt muligt«, som indgår i de gældende regler, er derfor ikke medtaget i den foreslåede regel.

Den generelle målestok for, om en udgift har været fornøden til sagens forsvarlige udførelse, er ligesom efter de gældende regler, hvad der på tidspunktet for udgiftens afholdelse med rimelighed kunne anses for nødvendigt, og ikke hvad der efterfølgende kan konstateres rent faktisk at have været absolut nødvendigt for at vinde sagen. I vurderingen indgår også, om udgifterne står i rimeligt forhold til det, sagen angår. Er

der tale om et markant misforhold, bør udgifterne alene dækkes med et beløb, der i forhold til det, sagen angår, kan anses for passende.

Endvidere kan der for en række typiske udgifter opstilles mere almindelige anvisninger for, i hvilket omfang de bør dækkes som sagsomkostninger. Som udgifter, der bør dækkes som sagsomkostninger, kan nævnes udgifter til bevisførelse, f.eks. udgifter til syn og skøn, sagkyndige erklæringer og vidnegodtgørelse, og udgifter til fremstilling af ekstrakt og materiale-samling i forbindelse med retssagen. Som udgifter, der ikke bør dækkes som sagsomkostninger, kan nævnes bl.a. udgifter til transport, ophold og tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med deltagelse i retsmøder eller andre retsskridt, hvor parten er repræsenteret af advokat, og partens eget arbejde med sagen.

Udgifter til *advokatbistand* skal derimod – ligesom udgifter til *advokatsalær* efter de gældende regler – erstattes med et standardiseret beløb, der ikke afhænger af de konkrete udgifter hertil. Dette fremgår ligesom i de gældende regler af udtrykket »et passende beløb«. Til gengæld anses udgifter til advokatbistand – ligesom udgifter til advokatsalær efter gældende ret – altid uden videre som fornødne, når en part har valgt at være repræsenteret af en advokat under retssagen.

Ændringen fra »advokatsalær« til »advokatbistand« indebærer, at en part, der er repræsenteret af en mødeberettiget advokat under hele retssagen, og som tilkendes fulde sagsomkostninger, i alle tilfælde skal have tilkendt det sædvanlige standardiserede sagsomkostningsbeløb til dækning af udgifter til advokatbistand. Fremover vil det således være uden betydning for størrelsen af sagsomkostningerne, om parten betaler et egentligt salær til advokaten, eller om advokaten f.eks. er ansat af parten eller af en organisation, der optræder som mandatar for parten under retssagen.

Det forudsættes, at der sker en tilnærmelse mellem de standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand, og de faktiske udgifter, parter i almindelighed betaler til deres advokat. Det forudsættes således, at standardbeløbene forhøjes væsentligt i tvistige sager om krav på en værdi mellem 50.000 kr. og ca. 5 mio. kr. Det forudsættes i den forbindelse, at sammenhængen mellem sagsgenstandens værdi og de standardbeløb, der tilkendes til dækning af udgifter til advokatbistand opblødes, således at der fremover bliver tale om større intervaller, inden for hvilke omkostningsbeløbet til dækning af udgifter til advokatbistand udmåles. Der henvises til pkt. 2.2.3 og 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det forudsættes endvidere, at landsretterne fortsat vil udarbejde vejledende takster, der er udtryk for,